

NOTER:

Folketingets Kulturdvalg 18. januar 2012 9-12 - værelse S-092

Tema: "Piratkopiering af ophavsretligt beskyttet materiale - problemer og løsninger "

Hvorfor er piratkopiering et problem og hvilke mulige løsninger – information, lovlige forretningsmodeller og en såkaldt brevmodel.

Tak for indbydelsen – jeg skal kvittere med at prøve at beskrive hvilke sceneomgivelser jeg ser denne problemstilling i.

Immaterielle rettigheder er en fundamental del af vor økonomiske virksomhed i samfundet – og i alle udviklede samfund.

Disse rettigheder giver baggrund for forskning, udvikling, produktion/fremstilling og distribution/afsætning – og dermed for beskæftigelse, indtjening, forbrug, skatter og afgifter.

Ophavsretten adskiller sig principielt ikke fra andre ejendomsrettigheder – den er også en grundpille i vort økonomiske system.

Information er ligeledes en fundamental forudsætning for vort samfund - distribution af viden, meninger, indtryk og ideer er en forudsætning for vores aktiviteter og anses som grundlaget for vækst og udvikling. (Jf. EU's programmer for informationssamfundet)

Det har ikke altid været sådan – magthavere har gennem tiderne givet mange eksempler på at de gerne vil kontrollere distributionen af viden, tanker og ideer – ikke mindst med henblik på at kontrollere indholdet. (Kun klostrene måtte have bøger – statens censurmyndighed – koncession til at drive en avis - kun staten kunne drive radio og TV – kontrol med internettet osv.)

Censurforbuddet i den danske grundlov er et udtryk for ønsket om at sikre den frie udveksling af viden, ideer og tanker. Menneskerettighedserklæringen er tilsvarende og giver også begrænsninger for den efterfølgende sanktionering af udtalelser.

Individets ret til privatliv er også en grundpille i vor opfattelse af den moderne stat og skal sikre individet mod kontrol, overvågning og registrering, medmindre det

konkret er begrundet i et større og vigtigere hensyn til samfundet. Det er også dette der ligger bagved den gældende regulering i EU om, at man ikke må foretage generel overvågning og filtrering af folks internetforbindelser.

Dette er det grundlag, vi operer på i denne sag.

Oven i har vi så den digitale udvikling som gennem bredbånd, internet og diverse udstyr og software til fildeling, kopiering og distribution muliggør brud på ophavsretten meget, meget enklere både hvad angår tekst, lyd og billeder.

Eller med en omskrivning af Churchill: Aldrig i menneskets historie har så mange kunnet kopiere så meget til så mange.

I tillæg til dette kommer så retsopfattelsen. Brud på ophavsretten er ikke så alvorligt i manges bevidsthed – det anses ikke for det retstridige tyveri af andres indsats og ret, som det rent faktisk er. Der verserer en historie om en far, der ringer til en anden far og beklager sig over at dennes søn har stjålet hans datters kuglepen – og siger: Forstå mig nu ret – det er princippet med at stjæle fra andre vi snakker om – ikke værdien af kuglepennen, for jeg kan bare tage en ny til hende på arbejdet. Det er denne holdning – accept af princippet og fornægtelse af det faktuelle – der karakteriserer retsopfattelsen vedrørende ophavsretten

Og der er jo sport i at angribe ophavsretten – selv i Politiken kunne man læse indlæg om afskaffelse af ophavsretten. Det var efter min opfattelse provokerende – men løsagtigt og uden forbindelse til virkeligheden. Og det er tankvækkende, at en avis der erhverver indtægt hver gang nogen tager en fotokopi af en artikel også promoverer frihed i forhold til ophavsretten. Men udtrykker vel det forhold, at den generelle retsfølelse og ophavsretten ikke er i fuldstændig synkronisering. Og det er et problem. Og eksistensen af piratpartier og folkefronter mod ophavsretten er et andet problem.

Efter en udvikling op gennem den sidste århundrede, hvor man rent faktisk udvidede den private ejendomsret gennem øget beskyttelse af de immaterielle rettigheder –er der ingen tvivl om, at der er en ny udvikling i gang – en udvikling der dikteres af de bunker af brugerskabt indhold, som man møder på nettet og i de sociale medier. Kort sagt er dilemmaet dette – hvis alle tilskuerne anmelder en optræden på Orange scene på Roskildefestivalen – hvorfor er det så kun den i

Politiken, der skal være beskyttet – er den særlig værdifuld på grund af forfatteren? – men hvis man distribuerer frit og vildt til andre for at udbrede sit budskab – hvorfor skal det så være beskyttet overhovedet? Og er det så et værk? Og hvis vi anfører, at fordi det er trykt i en avis, som er et salgbart produkt, så skal det være beskyttet på grund af den økonomiske interesse – hvad så hvis det står i en gratis netavis – eller kan det også tillægges en markedsføringsværdi i anden sammenhæng?

Disse betragtninger har jeg ikke et svar på, men jeg tror, vi bevæger os hen imod, at kravet til den intellektuelle værkshøjde vil blive skærpet og en del af det, der i dag beskyttes falder under lavmålet – i bogstavelig og ikke overført betydning.

Og det er nok også nødvendigt, hvis man skal ophøje noget til ophavsretlig beskyttelse og få accept for det generelt i samfundet.

Endelig vil jeg – som den sidste kulisse i den scene vi sætter op – nævne retshåndhævelsen. Ophavsretskrænkelserne er som altovervejende hovedregel undergivet privat påtale – dvs. at den krænkede skal selv søge sin ret håndhævet. Han skal altså selv samle beviser, efterforske elektroniske spor, finde en eller flere skyldige og derefter hyre advokat til at trække dem i retten. Konsekvensen af dette er jo, at man enten skal være en større organisation eller en større virksomhed for at have midler og muskler til at køre en sådan proces – den fattige musiker på tagkammeret med det halvnedbrændte tællelys vil ikke selv kunne magte det.

Men hvis han får stjålet sin tyve år gamle herrecykel – så er det en opgave for samfundet.

Og jeg er ikke i tvivl om at en effektiv håndhævelse af ophavsretten er rimelig kostbar – men det er også store værdier, der søges udnyttet ulovligt.

Så hvis man i øvrigt kigger på, hvad samfundet stiller til rådighed ved almindelige tyverier, og så ser på, hvad der gælder for disse tyverier af immaterielle rettigheder – så kan man godt føle, at der er et vist misforhold – og det er ikke til fordel for ophavsretten.

Det er så sceneopsætningen til spørgsmålet, om hvad man kan gøre?

Jeg skal allerførst understrege, at jeg er en stærk tilhænger af, at man ser på forretningsmodeller. Det er vigtigt at udvikle digital rights management, så det bliver enkelt og anvendeligt som model for masseafsætning. Enkelhed og brugervenlighed er her alfa og omega. Jeg er ikke ekspert på dette område og der gøres sikkert meget – og det skal man blive ved med.

Der næst skal der sikre et udbud – som omfatter det der efterspørges og ikke kun det, man ønsker at sælge.

Det er her vigtigt, at visse interesseorganisationer – ingen navne her hvor de ikke kan forsvare sig – ryster sig helt fri af deres historiske monopoladfærd og møder den nye tid som et oplæg til nye muligheder.

Jeg var i sin tid involveret i konceptet med at stille TV, radio og telefoni til rådighed for patienter på hospitalerne – på en betaling pr. dag basis. Forretningen døde væsentligst fordi en rettighedsorganisation krævede betaling af for antallet af TV apparater monteret i systemet – uanset om patienten havde betalt for at få aktiveret forbindelsen eller ej, og om det var muligt at bruge installationen. Kravet om at betale, for at noget er der, selv om det ikke kan bruges – ja kravet om, at man skal betale for noget, man ikke efterspørger – er jo det ypperste kendetegn på nogen, der misbruger deres monopol.

Den slags adfærd skal man væk fra – for det stopper enhver udvikling og er i virkeligheden medvirkende til at skabe de problemer, vi har med at beskytte ophavsretten. Grådighed er altid en katalysator for misbrug.

Det er derfor godt, at der er sket en betydelig bevægelse på dette område – også i forbindelse med etablering af musiktjenester – men det har været en tung vej, og Danmark er stadig kendt i de omkringliggende lande, som et dyrt og gumpetungt marked at lancere nye tjenester i. Her har rettighedsorganisationerne en stor opgave i at se og udnytte mulighederne i den nye udvikling – og ikke agere som erhvervsvirksomheder med en produkt, der er forældet og ved at blive kørt ud af markedet – bevare det som cash cow og søge at plukke så mange som muligt i den tid, der er tilbage.

Og så er vi tilbage ved brevmodellen – som har spøgt længe.

Helt ærligt – jeg ved ikke, hvor meget den reelt vil reducere ulovligheder. Og jeg tror ikke nogen kan have en præcis viden herom. Den er jo svag derved, at det ikke er sikkert, at brevet modtages af den, der reelt begår noget forkert. Den retter sig mod abonnenten – men net-forbindelsen kan udover uvedkommende personer også betjene børnenes PC'er – og smartphones - og deres venners, og ingen kan i realiteten kontrollere den trafik.

Hvis man kræver kryptering – for at uvedkommende ikke kan tilslutte sig - så løser man ikke problemet med de misbrugere, der lovligt får koden – og lægger den fast ind på deres terminal. Og man løser ikke problemet med uvedkommende, fordi der ikke findes absolut sikkerhed – kun grader af sikkerhed. Så en kryptering kan omgås før eller siden med større eller mindre indsats. Og man giver abonnenten et ansvar for en kryptering, som han ikke kan løfte selv, som han må have andre til at løse for sig, og hvor han er ude af stand til at vurdere, om han har fået det, han bad om og betalte for eller ej – det er et spinkelt grundlag at gøre folk ansvarlige på.

Men – når dette er sagt – så er det en måde at tage fat i problemet på – at sætte fokus på værdien af at beskytte ophavsretten. Og det kan være meget nyttigt – det kan bare ikke stå alene. Og det er ikke muligt at anvende ved alle forbindelser til Internettet. Der er et problem ved tilslutning over mobilnet, hvis ISP'en ikke har adgang til nok IP-adresser, men må lade flere køre over samme adresse.

Og så man skal være opmærksom på, at det ikke er gratis – det indebærer, at ISP'erne, der leverer internet forbindelsen skal søge IP-adressen af mod deres kundekartotek og skal registrere, at den kunde har en forbindelse, hvorfra der formentlig foregår noget ulovligt, og ISP'en skal gemme denne registrering betryggende. Vi skaber altså en følsom personinformation, hvor det materielle i informationen – ophavsretskrænkelser – reelt ikke behøver at have noget med den person at gøre. Man skal gøre sig klart, at der skabes et kartotek for personer under mistanke – i privat regi. Og til et formål, som ikke vedrører ISP'en. Det er ikke lige i ånden for den gældende lovgivning om behandling af personoplysninger.

Dernæst – det forhold at samfundet har kastet besværet og omkostningen over på rettighedshaverne, og tilsyneladende retshåndhævelsesmæssigt ikke har i sinde at tage den nødvendige konsekvens af den betydning, de immaterielle rettigheder har for vores økonomi – det forhold må ikke føre til, at man smider nogle omkostninger

til ordningen i hovedet på ISPerne - det er reelt ikke andet end "taxation by proxy" – at man laver en "punktskat" for en type erhvervsvirksomheder for at kompensere for, at man ikke som samfund vil håndtere det reelle problem – det svækkede retsbevidsthed og den manglende samfundsmæssige retshåndhævelse.

Modellen er trods sine indlysende begrænsninger måske værd at prøve, hvis man kan komme uden om det retssikkerhedsmæssige problem – efter min opfattelse - men jeg skal jo heller ikke betale den. Hvis man fra politisk side og fra rettighedshavernes side alene finder den værd at prøve, fordi man vil have en tredjemand til at deltage i omkostningerne, er jeg ikke imponeret. Der er rigtig meget i denne verden, der er sjovt at prøve – særligt hvis det er for andres penge.

JOS